

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Lüderi Menckenii, IC. Facult. Iurid. Lipsiensis Ordinarii
Tractatio Synoptica Institutionum Iuris Iustinianearum
Theoretico-Practica**

Mencke, Lüder

Lipsiae, MDCCXXXV

VD18 11839880

Tit. VIII. De iis, qui sui, vel Alieni Juris sunt.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18253

TIT. VIII.

*De iis, qui sui, vel Alieni Juris sunt.**Altera divisio personarum.*

*Hæc divi-
sio ex 1. li-
bro Caji
Instit. §
1. 1. 4. 2.*

SEQUITUR de jure personarum alia divisio. Nam quædam personæ *sui juris* sunt, quædam *alieno juri* subjectæ. Rursus earum, quæ alieno juri subjectæ sunt, aliæ sunt *in potestate parentum*, aliæ *in potestate dominorum*. Videamus itaque de iis, quæ alieno juri subjectæ sunt. Nam si cognoverimus, quæ istæ personæ sunt, simul intelligemus, quæ *sui juris* sunt. Ac prius dispiciamus de his, quæ *in potestate dominorum* sunt.

De jure gentium in servos.

1. In potestate itaque dominorum sunt *servi*, quæ quidem potestas juris gentium est. Nam apud omnes peræque gentes animadvertere possumus, *dominis in servos vitæ necisque potestatem* fuisse: & *quodcumque per servum acquiritur, id domino* adquiri.

De Jure civium Romanorum in servos.

2. Sed hoc tempore nullis hominibus, qui sub imperio nostro sunt, licet *sine causa Legibus cognita in servos suos supra modum sævire*. Nam, ex constitutione Divi Antonini, qui sine causa servum suum occiderit, non minus puniri jubetur, quam si alienum servum occiderit. Sed & major asperitas dominorum, ejusdem Principis Constitutione coërcetur. Nam Antoninus consultus a quibusdam Præsidibus provinciarum de his servis, qui ad ædem sacram, vel ad statuam Principum, confugiunt, præcepit, ut si intolerabilis videatur sævitia dominorum, cogantur servos suos bonis conditionibus vendere, ut pretium dominis daretur, & recte. *Expedi enim Reipublicæ, ne sua re quis male utatur.* Cujus rescripti ad Ælium Marcianum emissi verba sunt hæc: *Dominorum quidem potestatem in servos suos*

suos illibatam esse oportet, nec cuiquam hominum jus suum detrabi, sed & dominorum interest, ne auxilium contra sævitiam, vel famem, vel intolerabilem injuriam denegetur iis, qui juxta deprecantur. Ideoque cognosce de querelis eorum, qui ex familia Julii Sabini ad statum confugerunt, & si vel durius habitos, quam æquum est, vel infami injuria adfectos esse cognoveris, venire jube, ita ut in potestatem domini non revertantur. Quis si mee Constitutioni fraudem fecerit, sciat me hoc admissum severius executurum.

§. I.

Personæ sunt vel sui Juris, quæ nec Patriæ nec Dominicæ Potestati subsunt. *PR. I. b. vel Pr. I. h.* alieni Juris, exque vel in Potestate Dominica, vel Patria. *Potestas Dominica, Domino in servos competit, & Jure Gentium Extensa i.) ad Potestatem Vitæ & Necis, Externo scil. non interno Jure Gentium. a. L. 3. ff. d. I. & I. (a) 2.) ad Plenariam Acquisitionem. §. 1. F. b. (b) at Jure §. 1. I. h. Civili Temperata Constitutione Antonini, dum propter servos occisos a Dominis sine causa, Homicidii pœnam ex L. Cornelia in Dominos statui voluit. §. II. F. b. j. l. 1. §. 2. ff. ad L. Corn. de Sic. §. 2. I. h. l. 23. §. 9. ff. ad L. Aquil. quod hodie in primis observandum, a. l. 3. C. d. Episc. aud. O. C. a 137. Num. c. 35. v. 31. seq. adeoque pœnæ ultimi supplicii in dolo hoc homicida locus erit. Servos, intolerabili sævitia tractatos, a Dominis, Antoninus bonis*

(a) *Cum inter homines cõnationem quandam natura constituerit, consequens est, hominem homini insidiari nefas esse. L. 3. ff. d. F. & F.*

(b) *Quodcumque per Servum acquiritur, id Domino acquiritur. §. 1. F. b.*

C 4

condi-

conditionibus vendi, pretiumque Dominis dari jussit. §. II. *J. b. (c) j. L. ii. C. d. contrab. emt.* (d) Præterea servos, qui ad Statuas Principum, Asyli instar, confugerant, audiri imperavit. *d. §. j. l. un. C. d. his, qui ad Stat. confugiunt.* Hodie homines Proprii, Sævitiâ Dominorum juste metuentes, Cautionem de non offendendo a Dominis exigere possunt. *fac. O. C. a. 176.* Domini Jurisdictionis autem Potestate sua gravissima Sævitiâ abutentes tandem ipsa Privatione Jurisdictionis coerceri queunt. *a. b. §. II. C. 24. X. de priv.* (e) Heris in liberos homines, quorum conducere operam, moderata correctio domestica quidem, sive verbis sive verberibus fiat, permitti solet. *a. l. un. C. d. emend. serv. a. l. 5. §. f. ff. ad L. Aquil.* ea tamen, quoties modum excedit, impunis non est. Cæterum *Asyli Fus* in Ecclesiis obtinens. *a. l. 6. C. d. his, qui ad Eccl. conf. c. 6. X. d. immun. Eccl.* apud Protestantes in Imperio nostro merito negligitur. Interim salva est contra vim Immunitas Asyilis, sive universaliter ab Imperatore, sive particulariter a Dominis Territorii constitutis.

II. Potestati Dominicæ affinis est *Potestas Dominorum I. In homines Proprios, II. In Rusticos ad operas devinctos.* *Homines Proprii sunt Per-*

(c) *Expedit Reipublicæ, ne quis re sua male utatur.* §. 2. *J. b.*

(d) *Invitum distrabere postulantis desiderium justam causam non habet.* *L. 11. C. d. contr. emt.*

(e) *Privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate.* *C. 24. X. d. privileg.*

sonæ

sonæ liberæ, a Jure emigrandi & libertatis plenariou usu, ob vinculum, quo Dominis suis instar servorum adstringuntur, *exclusæ. a. l. 6. § 5. C. d. Episc. & Cler. l. 23. §. 1. C. d. agric. & cens. l. 21. l. 22. C. eod. vid. & N. lib. 3. art. 44. conf. Chur-Sächß. Landes-Ordn. im Marggrafthum Nieder-Lausitz. t. 2. §. 4. seq. Homines proprii dividuntur in Originarios, & ex hominibus propriis nati sunt. a. l. 4. C. d. agric. & cens. & Adscriptitios s. Novitios, & homines Proprii facti sunt. l. 23. §. 1. C. eod. Proprii homines obligantur Domino plerumque ad 1.) Reverentiam. 2.) Auxilium. 3.) Præstandum fidelitatis & Obedientiæ Juramentum. 4.) Operas & Præstationes, ut Frohnen, Korn-Geld-Pächte, Hühner. 5) Jura venditionalia, Nachsteuer. 6) In eventum mortis zum Haupt-Gewant-Fall. v. Tract. Syn. Pand. ad lib. 40. p. 493.*

III. *Rusticorum operæ, Frohnen, Dienste, sunt servitia equis, plaustris, manibus, pedibus aliisque modis gratis aut modica compensatione interveniente, (Lieferung,) ad alterius utilitatem exhibenda. Operæ hæ dividuntur 1.) r. Modi in Equestres, Pferde-Dienste, & Manuales, Hand-Frohnen. 2.) r. Quantitatis in Determinatas & Indeterminatas, gemessene und ungemessene Dienste. j. Dec. El. 33. 3.) r. Causæ in ordinarias, quæ regulariter debentur, e. g. Baufohren. Ord. Prov. d. A. 1555. t. Baufohren. §. demnach. C. S. p. 50. & Extraordinarias, quæ irregulariter debentur, e. g. Wachdienste. v. P. 2. C. El. 51.*

C 5 conf.

conf. Tractat. Syn. Pand. t. d. oper. libert. p. 458. seq.

TIT. IX.

*De Patria Potestate.**Summa Tituli.*

IN potestate nostra sunt *liberi* nostri, quos ex iustis nuptiis procreavimus.

Definitio nuptiarum.

Ex Modest. l. i. de rit. nups.

1. *Nuptia* autem, sive matrimonium, est viri & mulieris conjunctio, individuum vitæ consuetudinem continens.

Qui habeant in potestate.

2. Jus autem potestatis, quod in liberos habemus, proprium est civium Romanorum: nulli enim alii sunt homines, qui talem in liberos habeant potestatem, qualem nos habemus.

Qui sint in potestate.

3. Qui igitur ex te & uxore tua nascitur, in tua potestate est. Item qui ex filio tuo & uxore ejus nascitur, id est, nepos tuus & neptis, æque in tua sunt potestate, & pronepos, & proneptis, & deinceps ceteri. Qui autem ex filia tua nascitur, in potestate tua non est, sed in patris eorum.

I.

Potestas Patria est facultas Patri competens Libervis imperandi quoad Personam l. 2. ff. d. R. N. & Res l. 6. C. d. bon. quæ lib. ad com-

Pr. I. h. munem familiæ utilitatem fac. PR. J. h. §. i. v. N. 4. Ea Originem habet ex Jure Naturali, De §. 2. I. h. terminationem ex Jure Civili §. II. J. h. & olim Rigo-